

'Niet boer geworden om heel rijk te worden'

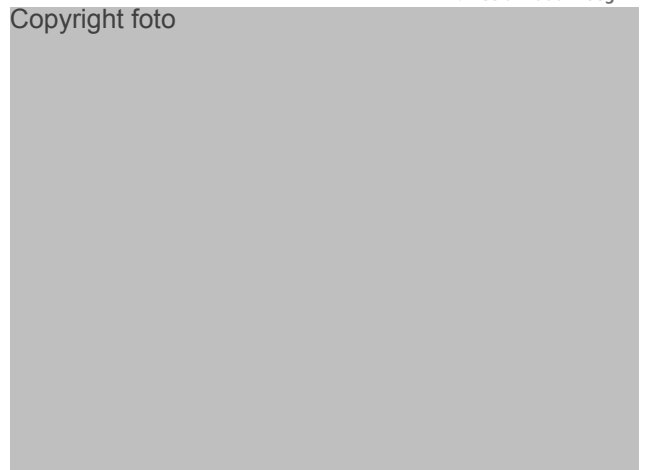
Piet Boer geniet als fulltime weekendboer

Piet Boer is als voorzitter van het bestuur en de raad van commissarissen van FrieslandCampina zeker 50 uur in de week druk. Maar in het weekend verruilt hij jasje en dasje voor de overall. Werken tussen de koeien voelt als vakantie. Vanaf 2017 hoopt hij meer thuis te zijn, om zich met zoon Sander voor te bereiden op de bedrijfsovername.

Voer aanschuiven gaat vlot, zo. De smalle voergang in de uit 1970 daterende stal is ingestraat met trottoirtegels.

Op de plaats van de oude sleufsilo's wordt volgend jaar de nieuwe stal gezet. Een sleufsilo is tijdelijk in gebruik als extra mestopslag.

In de aanloop naar de nieuwe stal is het erf aan de achterzijde al uitgebreid. Hier liggen vijf nieuwe sleufsilo's.

Het bedrijf van Piet Boer (55) en Tineke de Reus (53) ligt officieel in de gemeente Biddinghuizen, maar is hemelsbreed krap 500 meter verwijderd van de brug naar Elburg. Hier, in de oostelijke hoek van Oostelijk Flevoland, streek Piets vader Wim in 1970 neer. Ze zegden het melkveebedrijf in het Zuid-Hollandse Bleskensgraaf vaarwel en betrokken op het nieuwe land een pachtbedrijf van 30 hectare. „Dit bedrijf was onderdeel van de tweede uitgifte van melkveebedrijven”, weet Piet Boer. „Rond Biddinghuizen zitten veel akkerbouwers. Hier aan de rand van de polder was de grond minder geschikt voor akkerbouw, maar vond men het goed genoeg voor melkveebedrijven.” Het is vanwege het kwelwater een relatief natte hoek. De lichte zavelgrond is daarom zelfs tot op 4 meter gedraineerd. „Maar voor polderbegrippen blijft het nat.” In de jaren zeventig molk de familie Boer 50, 60 koeien. De melk ging naar Novac, een coöperatie die al snel samen ging met Noord-Nederland, een voorloper van Frico/Domo. In Bleskensgraaf werd de melk gebruikt als consumptiemelk en telden de liters. Van de poldermelk werd kaas gemaakt. Hier leverden extra liters minder op; er werd uitbetaald op vet- en eiwitgehalte. Dat was voor de westerlingen wel even wennen. „En mijn vader was ook net begonnen met Holsteins”, blikt Piet terug. „Hij was een van de pioniers, hij begon met de Duitse stier Pabst Ideal.” Piet was de oudste van het gezin van drie. Als klein jongetje van zeven wist hij al dat hij boer wilde worden. In 1982 kwam hij thuis, na de has. Toen Piet in de maatschap kwam, werd er aan de zijkant een stuk aan de stal bijgebouwd zodat de veestapel kon verdubbelen naar 120 koeien. In de loop der tijd is de stal intern uitgebreid met 30 boxen. De veestapel telt nu gemiddeld 150 koeien en 95 stuks jongvee. „Eigenlijk hebben we meer jongvee dan we nodig hebben”, erkent de veehouder. „Ik zie dat als een soort veiligheidsmarge. Af en toe verkopen we verse vaarzen.”

Kracht en gehalten

De familie Boer streeft niet per se naar grote koeien, maar legt het accent in de fokkerij op

gehalten, uiers en benen. Dan komt de hoogtemaat vanzelf mee. Piet: „Toen ik in 1983 van school kwam, werd al vrij snel de quoterij ingevoerd. Omdat we toch niet konden groeien, besloten we vooral in kwaliteit te investeren.” Piet is zelfs een paar keer naar de VS geweest om embryo's uit te zoeken. Later bleek dat die Amerikaanse vaarzen minder toevoegden dan gedacht. „Ze waren niet beter dan onze eigen vaarzen, eerder slechter.” De veehouder legde zich toe op stieren met kracht en gehalten, zoals Gardenia Chief Astronaut. Later volgden de Canadezen: Marlin, Stardom. „Puget-Sound Sheik was in die tijd ook heel populair, maar die vond ik te duur.” Amerikaanse stieren, zoals Blackstar (‘een hele goeie’) en Leadman (‘flop’) kwamen eveneens voorbij. Boer zocht altijd zelf de stieren uit. Toen CRV het stieradviesprogramma SAP introduceerde, ging hij daar echter vrij snel in mee. „De laatste tien jaar vaar ik blind op het SAP. Ook om inteeltcombinaties en stieren met erfelijke gebreken uit te sluiten. Om het simpel te houden, gebruik ik vrijwel uitsluitend CRV-stieren. Keus genoeg.”

Geloof in genomics

Piet Boer is altijd op zoek naar de balans tussen exterieur en productie. „Ik heb nooit echte top-melkstieren gebruikt, wel altijd stieren die de gehalten erbij leveren.” Een van de stieren die hij momenteel veel gebruikt, is Atlantic. Daarnaast zitten er rietjes van onder andere Ibiza, Danno en G-Force in het vat. Hij heeft ook enkele Danillo's aan de melk. Hoewel die als exterieurstier te boek staat, pakt dat bij Boer heel wisselend uit, zegt hij. „Sommige zijn niet sterk genoeg en hebben een te ruim uier.” Persuaders doen het wel goed en de Pilots en Emeralds bevallen eveneens. Verder zitten er nog Snowfevers, Atlantics en Goldmars aan te komen. Bij de jongste kalveren lopen onder meer nakomelingen van Vitality, Fidelity en ook weer veel Snowfevers. „Dat is echt een robuuste allround stier, met goede uiers en benen. Hij komt bij ons heel vaak uit het SAP. Snowfever past goed op onze koeien, heeft een goede levensduur, 230

Inet, +800 voor melk en ook nog een klein plusje op de gehalten.” Snowfever is een genomicsstier. „Ik geloof daar wel in. Genomics is gewoon het nieuwe fokken. Sinds kort hebben we de eerste Snowfever aan de melk en dat ziet er heel goed uit.”

Insemineren

Het insemineren doet de familie Boer zelf. De beide medewerkers (een vaste medewerker voor 45 uur en een parttimer voor 16 uur) zijn eveneens op cursus geweest. „En als het echt lastig wordt, roepen we Tineke erbij.” Zij werkte 25 jaar als embryo-transplanteur bij het transplantatiebedrijf ETS Holland in Dronten en kent het binnenwerk van de koe als geen ander. Piet: „Ze voelt ook embryo's, de baarmoeder, alles. Tineke krijgt vrijwel elke koe drachtig. En anders zet ze er wel een embryo in.” De veestapel is zwartbont Holstein. Inkruisen ziet Piet niet zitten. „De eerste kruising werkt altijd, vanwege het heterosis-effect. Maar je haalt een ras in huis dat op andere kenmerken achterblijft. Wij hebben niet de modernste stal, hij is ook redelijk vol, maar we hebben weinig problemen met kreupelheid of vruchtbaarheid. Ik zit onder de 25 procent vervanging, dus waarom zou ik gaan kruisen?” De productie bedraagt gemiddeld 9.500 kilo ▶

Piet Boer melkt in een 2 x 8 visgraat melkstal uit 1982, zonder melkmeters. Er zit alleen automatische afname op.

Copyright foto

De oudste pinken zitten in een open-frontstal.

Copyright foto

In de stal van de oudere kalveren liggen autobanden op de mestgang om ze leren dat ze niet op de dam maar in de boxen moeten slapen.

melk, met 4,30 procent vet en 3,45 procent eiwit. Boer: „Ik heb een tijdje gedacht dat het voor hoogproductieve koeien niet nodig is om echt elk jaar een kalf te brengen. Maar voor je het weet, zit je dan op een gemiddelde tussenkalf-tijd van 400 dagen. Naar 365 dagen streef ik al jaren niet meer; dan moet je te vaak ingrijpen. Aan kunstmatig de cyclus opwekken heb ik een hekel. Je moet er gewoon op tijd bij zijn. Nu zitten we op een tussenkalf-tijd van ruim 380 dagen. Stappentellers heb ik niet, maar zolang we nog in de 380 dagen blijven, vind ik dat ook niet nodig.”

Melken gebeurt nog steeds in dezelfde eenvoudige melkstal die verscheen toen in 1982 de stal werd verdubbeld, een 2 x 8 visgraat van Surge. „Er zit alleen automatische afname op, geen melkmeters. Keep it simple”, glimlacht Boer.

Direct weiden

In de polder houden steeds meer boeren de koeien op stal, maar Piet Boer en zijn naaste burens weiden alle drie. „Ik heb altijd geweid; een koe is een grazer. Ik vind het ook mooi. En als ik ze niet buiten laat lopen, krijg ik ruzie met Tineke”, grinnikt hij. „’s Zondags proberen we ze dicht bij huis te laten lopen; dan kunnen we er extra van genieten.”

Piet heeft jaren pas na de eerste snee geweid,

met het idee dat je het beste voorjaarsgras in de kuil moet hebben. Maar daar is hij weer van teruggekomen. „Dat beste gras kan ook direct in de koe. Als het even kan, beginnen we eind maart met weiden. Het gras begint dan net te groeien, zodat de koeien ook geleidelijk wennen aan dat verse gras. Als je na de eerste snede weidt, groeit het zó hard dat je geen tijd krijgt om groeitrappen te maken. Als je direct begint met weiden, ontstaan die groeitrappen vanzelf.” In het voorjaar is het weer voor weidegang ook ideaal: niet te nat, niet te heet. „In de zomer is weiden veel lastiger.” ‘s Nachts gaan de koeien op stal. „Onze huiskavel van 27 hectare is niet groot genoeg om dag en nacht te weiden.”

Alles bij elkaar heeft de maatschap Boer-de Reus 83 hectare grond in gebruik. Daarvan is 55 hectare in eigendom, 16 hectare vaste pacht en 12 hectare losse pacht. „Dat laatste is natuurgrasland, vogeltjesland.” In het natuurland weidt hij niet, want er zit nogal wat leverbot. Hier haalt hij doorgaans twee sneden gras vandaan. Verder verbouwt hij 10 hectare maïs. Daarnaast koopt hij nog 3 hectare maïs aan. Samen met een akkerbouwer teelt hij op 5 hectare uien en verhuurt hij 4 hectare aan een tulpenkweker. De rest is grasland. Het meeste landwerk – maaien, schudden, wiersen – doet de maatschap zelf. „Dat vinden we heel mooi werk, en bovendien kun je dan

maaien wanneer het past.” Inkuilen en bemesten doet de loonwerker.

Gemalen koolzaadstro

Boer voert gemengd. Vroeger had hij twee productiegroepen – zelfs voor het weiden – maar tegenwoordig krijgen alle koeien één rantsoen. Dat wordt individueel aangevuld met krachtvoer uit de automaat, plus wat lokbrok in de melkstal. Het ruwvoerrantsoen bestaat uit gras- en maïskuil, aangevuld met 5 kilo tarwegistconcentraat (1 kilo droge stof) en 1 kilo soja, plus 8 kilo perspulp. „De perspulp zit mee ingekuild onder de maïs, dat gaat prima.”

In de stal liggen de koeien in diepstrooiselboxen. Vroeger lag daar zaagsel in, maar na een fikse uitbraak van Klebsiella was Boer daar helemaal klaar mee. Tegenwoordig gebruikt hij gemalen koolzaadstro. „Geeft een hoop stof bij het instrooien, maar verder bevat het heel goed.” Op de dichte betonnen vloer in de mestgang heeft Boer oude mijnbanden laten leggen, waar een profiel in is gefreesd. „Comfortabel voor de koeien, alleen moet ik nu de voorste klauwen wel wat vaker bekappen.” De mestgang is wel krap: als er een koe aan het voerhek gaat, kan er één koe achterlangs, maar twee koeien kunnen elkaar maar moeilijk passeren.

Copyright foto

Bedrijfsgegevens

Piet Boer (1960) en zijn echtgenote Tineke de Reus (1962) hebben drie kinderen. Oudste zoon Martijn is 19 en studeert logistiek en economie in Zwolle. Sander (18) is beoogd bedrijfsopvolger, hij doet de has in Leeuwarden. Dochter Rosalin is 16 en zit in vwo 4.

De maatschap Boer-de Reus boert in Biddinghuizen (FL). Het bedrijf omvat 150 zwartbonte Holsteins, 95 stuks jongvee en 83 hectare grond. Het werk wordt rondgezet met een fulltime kracht voor 45 uur per week en een parttime kracht voor 16 uur. Tineke heeft 25 jaar als embryotransplanteur gewerkt bij ETS Holland in Dronten, het bedrijf van Freek Lok.

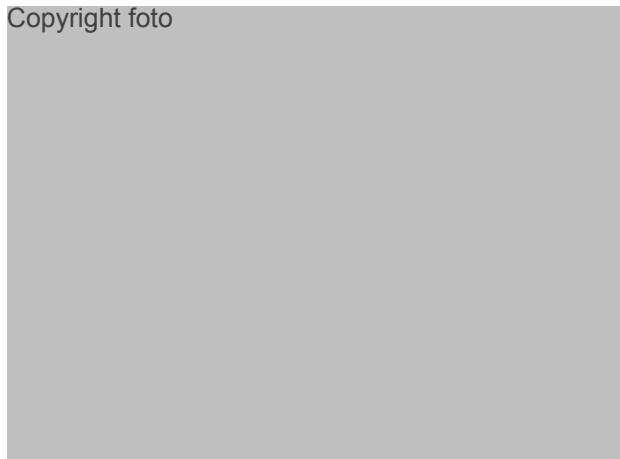
Tegenwoordig is ze thuis. Zij doet de boekhouding en springt bij met het kalveren voeren. De melkproductie op het bedrijf ligt rond de 9.500 kilo per koe, met gemiddeld 4,30 procent vet en 3,45 procent eiwit. Melken gebeurt in een simpele 2 x 8 visgraat van Surge uit 1982. Recent is bewust geïnvesteerd in energiebesparing en energieproductie (zonnepanelen), waardoor het bedrijf nagenoeg zelfvoorzienend is voor elektriciteit. Nu Sander het bedrijf wil overnemen, wordt binnenkort weer een stap gezet. Piet denkt aan een nieuwe stal voor 180 tot maximaal 220 koeien. De oude stal blijft dan staan voor het jongvee.

Copyright foto

De jongste kalveren staan op het erf in verplaatsbare eenlingboxjes. Onderin zitten twee gaten waar de veehouder de lepels van de vorkheftruc in kan steken om het hok met de kont naar de wind te zetten.

Copyright foto

Piets echtgenote Tineke is verantwoordelijk voor de boekhouding.

Ook de voergang in het oudste deel van de stal is heel smal. Met de voermengwagen rijdt hij altijd aan een kant over het voer. Het voerpad is curieus genoeg ingestraat met stoeptegels; die zijn begin jaren zeventig een paar jaar toegepast, weet Boer. „Beton slijt namelijk, die tegels niet.“ Het bewijs ligt er al 46 jaar.

Achter de stal prijkt een mestsilo van 2.500 kuub en in de mestkelder kan 800 kuub. Een van de oude sleufsilos naast de stal is bekleed met landbouwplastic en is nu even in gebruik als noodmestopslag. Jaarlijks moet Boer zo'n 1.200 kuub mest afzetten. „Het leeuwendeel gaat naar de akkerbouwer met wie ik samen uien teel, de rest naar akkerbouwers in de omgeving.“

Bedrijfsontwikkeling

Het afgelopen decennium heeft Piet Boer het melkveebedrijf nauwelijks doorontwikkeld, druk als hij was met het bestuurswerk voor FrieslandCampina. Eind dit jaar zit zijn vierjarige termijn als voorzitter erop. Piet is dan statutair aftredend. Hij wil zich de komende tijd focussen op het melkveebedrijf en de beoogde overname door zoon Sander (18) gaan voorbereiden. „Ik ben nu 55. Sander is net begonnen op de has in Leeuwarden; het duurt zeker nog een jaar of drie voordat hij thuis

komt. Op de plek waar nu de oude sleufsilos liggen en waar de kalverstal staat, willen we volgend jaar een nieuwe melkveestal gaan bouwen.“ In voorbereiding daarop is het erf aan de achterkant al vergroot; daar liggen al vijf nieuwe sleufsilos.

De nieuwe stal zal ergens tussen de 180 en 220 plaatsen krijgen. „Het hangt er een beetje van af of we verder gaan met een melkstal of met melkrobots. Met drie robots houdt het op met 180 koeien. Voor 240 koeien is onze huiskavel namelijk niet groot genoeg.“ Het zou zomaar kunnen dat het robots worden, omdat Piet al een paar jaren last heeft van zijn rechter-schouder. „Een mens is niet gemaakt om twee keer daags 200 koeien te melken“, glimlacht hij. „Je werkt altijd boven je macht, vanuit je schouders.“ Maar uiteindelijk zal Sander de keuze voor het melksysteem moeten maken. „Hij wil in elk geval blijven weiden. Verder is hij er nog niet helemaal uit.“

'Tweemansbedrijf 't mooist'

Piet Boer ziet uit naar die komende periode. „De overnameperiode vond ik zelf ook de mooiste fase. Samen met mijn vader in de maatschap, al het verdiende geld investeer je weer in je bedrijf, dan kun je een stap zetten in de bedrijfsontwikkeling. In de periode erna, als je het bedrijf alleen gaat runnen, is het zaak de

onderneming weer in balans te brengen.“ Hij vervolgt: „Voor mij is het werken in een tweemansbedrijf het mooist. Dat biedt flexibiliteit, je kunt er ook nog wat naast doen. Ik vind boeren geweldig leuk en ik doe het met heel veel plezier, maar als ik 100 procent van mijn tijd alleen op de boerderij zou moeten doorbrengen, wordt mijn wereld te klein. Ik heb er ook altijd graag nog iets naast gedaan.“ Het streven is ook niet om als melkveehouder – financieel – steeds het onderste uit de kan te halen, zegt hij. „Als je boer bent geworden om heel rijk te worden, had je iets anders moeten gaan doen. Ik heb hier alle jaren een prima boterham kunnen verdienen, gewoon door technisch goed te draaien en het bedrijf te blijven ontwikkelen. Al was daar de laatste jaren wat minder focus op. Maar dat kunnen we de komende tijd weer gaan oppakken.“

Straks kan hij ook weer meer werk zelf gaan doen; Boer ziet daar heel erg naar uit. „De laatste tien jaar kwam ik daar eigenlijk niet aan toe. Het werk voor FrieslandCampina is een full-time baan. Vaak ben je 's avonds ook nog bezig; 50 uur per week gaat er sowieso in zitten. Alleen in het weekend ben ik fulltime boer. Ik ben best een workaholic, ik vind het heerlijk om dan de stal in te gaan. Of in de vakantieperiodes, als de medewerkers vrij zijn. En het laatste rondje afstallen 's avonds, daar geniet ik ook van.“ ■

Piet Boer deed na het vwo de has in Dronten. Al vrij snel werd hij jongerenbestuurder bij de zuivelcoöperatie Noord-Nederland (Frico/Domo), die later opging in FrieslandCampina. In 1999 trad Boer toe tot het coöperatiebestuur en de Raad van Commissarissen van FrieslandCampina. In 2010 werd hij vicevoorzitter en in december 2011 volgde hij de statutair aftredende Kees Wantenaar op als bestuursvoorzitter. Eind 2016 zit ook voor Piet Boer de termijn erop. Dan wil hij 'serieus wat meer thuis zijn' en samen met Sander het bedrijf voorbereiden op de overname.

Copyright foto

